

PROLOGAS

Ši diena

Malonumą jai teikdavo maži dalykai. Tylus dūzgimas didelės pūkuotos kamanės, skraidančios nuo žiedo prie žiedo pamiršus, jog taip ji vykdo užduotį, nuo kurios priklauso visos žmonijos išlikimas. Pelėžirnių, kuriuos ji augina daržovėms skirtoje lysvėje, nors daug praktiskiau būtų sėti kokius nors valgomus jų giminaičius, svaiginantis aromatas ir nepakartojamos jų spalvos. Matyt, kaip jos vyras vis pasitrindamas savo skaudamą nugarą, nesiskūsdamas tręšia jos rožyną, nors tuo metu daug mieliau veiktų ką nors kita.

Priklaupusi, viena ranka raudama piktžoles, ji jaučia, kaip kitą ranką suima ja pasitikinti maža ir šilta anūkės rankelė. Tai dar vienas mažas dalykas, kuris jai teikia daugiausia malonumo, visada papuošia veidą šypsena ir priverčia sparčiau plakti širdį.

— Ką darai, močiute?

Atsisukusi ji pažvelgia į mylimą anūkę. Mergytės skruostukai nurausvinti popiečio saulės, o maža nosytė išsitepusi žemėmis. Išsitraukusi nosinę ji švelniai nuvalo žemes.

— Raunu piktžoles.

— O kam?

Ji trumpam susimąsto.

— Joms čia tiesiog ne vieta.

— A. O kur tada joms vieta?

— Jos piktžolės, neturi savo vienos.

Anūkė, patempusi apatinę lūpą, suraukia kaktą.

— Keista. Galvojau, kad visi turi savo vietą.

Ji nusišypso ir, žiūrėdama į tolėliau dirbantį savo vyra, pakšteli mergaitei į viršugalvį. Nors kadaisė tamsūs buvę jo plaukai dabar jau vietomis žili, o veidas raukšlėtas, net ir po daugybės prabégusių metų jis jai svarbiausias žmogus, ir ji kiekvieną dieną dėkoja likimui, kad ji surado. Nors to galėjo ir neįvykti, vieną dieną jų keliai susikirto ir nuo tada jie kartu.

Ji atsisuko į anūkė.

— Tu teisi. Gražinkime jas į vietą.

Kasdama duobutę ji mąsto, kiek daug galima išmokti iš vaikų, nors taip dažnai suaugusieji jų nuomonę nuvertina ar apskritai jos nepaiso.

— Močiute?

Į realybę ją sugrąžina anūkė.

— Taip, brangute.

— Kaip jūs su seneliu susitikote?

Ji atsistoja, paima anūkė už rankos, nubraukia nuo veidelio auksinę plaukų sruogą.

— Na, pabandykim prisiminti. Istorija *labai* ilga...

PIRMA DALIS

1973-ųjų kovas

Šikart ji tikrai mirs, moteris tuo neabejoja. Supranta, jog jai liko gal tik kelios sekundės, todėl tik tyliai meldžia, kad viskas kuo greičiau baigtuosi. Jaučia, kaip per kaklą bėga šiltas lipnus kraujas. Ji girdėjo tą siaubingą garsą, kaip sutraškėjo kaukolė, kai vyras trenkė jos galvą į sieną. Burnoje kažkas kietas tarsi akmenukas; supratusi, kad tai dantis, bando jį išspjauti. Jo rankos taip stipriai spaudžia jai kaklą, kad moteris nebegali nei kvėpuoti, nei išleisti kokio garselio. Plaučiai isteriškai reikalauja deguonies, o akių dugne spaudimas toks stiprus, kad atrodo, jog akių obuoliai tuo iššoks. Pradeda svaigti galva, ir tada, ak, kokia palaima, ji pagaliau praranda sąmonę.

Pasigirsta seniai pamirštasis mokyklos skambutis, stai-
ga ji ir vėl penkerių. Skambėjimas vis nesiliauja, per jį ne-
girdéti, ką aplink kalba vaikai. Ji šaukia jiems, kad nutiltų,
tada supranta, kad turi balsą.

Priešais akis — miegamojo lubos, ji pažvelgia į žadin-
tuvą, kuris ką tik ją pabudino. Nugara šlapia nuo prakaito,
ir ji užsitraukia antklodę aukštai iki smakro, kad dar bent
kelias sekundes pasidžiaugtų jaukia lovos šiluma. Širdis
stipriai daužosi nuo ką tik sapnuoto košmaro, tad ji iš léto
per burną išpučia orą. Šaltame kambaryste pakimba baltas
debesėlis. Sutelkusi visą valią ji lipa iš lovos ir susiraukia,
kai basa koja pajaučia šaltas šiurkščias medines grindis.
Užmeta akį į Riką, kuris, laimei, vis dar miega. Vakar vaka-

re jis išgėrė butelį viskio, todėl dabar taip ramiai ir garsiai knarkia. Jo cigarečių pakelis prie lovos ant staliuko, ten jas pati ir padėjo. Jei prabudės Rikas neras cigarečių, jo nuotaika iškart subjurs.

Moteris pédina į vonios kambarį ir tyliai uždaro duris. Norint dabar pažadinti Riką, tikriausiai prireiktų Hirosimos sprogimo, bet Tina verčiau nerizikuos. Ji prisileidžia į kriauklę kaip visada ledinio vandens. Tenka rinktis — maistas ar šiluma ir šiltas vanduo. Rikas neteko autobuso vairuotojo darbo, tad pinigų dabar vos užtenka maistui. Nors alkoholiui, cigaretėms ir lošimams, pagalvoja ji, kažkodėl jų visada pakanka.

Nulipusi laiptais žemyn, pripila į virdulį vandens, užkaičia ji ant viryklės. Laikraščius išnešojantis berniukas jau buvo užsukęs, ji abejingai iš pašto dėžutės išsitraukia „The Sun“ sau ir „The Sporting Life“ Rikui. Jos dėmesį traukia „The Sporting Life“ vedamojo straipsnio antraštė. Šiandien prasideda didžiosios žirgų lenktynės Liverpulyje. Jai nulinksta pečiai ir nukrato šiurpas pagalvojus, kiek pinigų Rikas praloš per šias lenktynes. Be to, didelė tikiemybė, kad iki pietų jis bus per girtas eiti į lažybų kontora, taigi už vyra statyti teks Tinai. Lažybų punktas greta labdaros parduotuvės, kurioje ji dirba šeštadieniais, tad tame triūsiantis Grehemas jau buvo tapęs artimu bičiiliu. Penkias darbo dienas atvargusi stenografiste vienos draudimo įmonės biure Tina nekantriai laukdavo šeštadienio, kada galės padirbėti labdaros krautuvėlėje. Rikas kartoja, juokinga, kad ji visą dieną be jokio užmokesčio rūšiuoja mirusiu žmonių drabužius, kai tuo metu galėtų dirbtiklioje normalioje parduotuvėje ir taip labiau prisidėtų prie

šeimos išlaikymo. Tačiau Tinai darbas parduotuvėje buvo proga praleisti dieną be Riko, taip pat jai patiko bendrauti su pirkėjais, su kuriais galėjo pasikalbėti be įtampos, nesijaudindama dėl kiekvieno ištarto žodžio.

Tina įjungė radiją, pritildė garsą. Radijo laidų vedėjas Tonis Blekburnas savo kvailais juokeliais sugeba priversti ją nusišypoti. Jis kaip tik pristatinėjo naują Donio Osmondo singlą „The Twelfth Of Never“, kai pasigirdo duslus virdulio švilpimas. Tina griebė virdulį nuo viryklės, kol šis nepradėjo dar garsiau švilpti. I seną dėmétą arbatinuką įdėjo du šaukštelius arbatžolių, užpylė jas verdančiu vandeniu, o laukdama, kol arbata prisitrauks, atsisėdusi prie virtuvės stalo, atsivertė laikraštį. Antrame aukšte sušniokštė tualete nuleidžiamas vanduo, Tina sulaikė kvėpavimą. Išgirdusi, kaip Rikui einant atgal į lovą, po kojomis girgžda grindų lento, ji su palengvėjimu atsiduso, bet ir vėl sustingo, nes jis riktelejo:

— Tina! Kur mano cigaretės?

Jézau. Jis rūko kaip kaminas.

Tina pašoko kaip įgelta ir kas antrą laiptą užlékė į viršų.

— Vakar vakare padėjau ant staliuko prie lovos, — uždususi paaiškino jau stovėdama prie jo lovos pusės.

Prietemoje ranka brūkštelėjo per staliuką, bet cigarečių nerado. Tina nuryja seiles bandydama sulaikyti kylančią paniką.

— Aš truputį atitrauksių užuolaidas, nieko nematau.

— Dėl Dievo meilės, moterie! Negi taip sunku prabudusiam vyrui paduoti cigarečių? Baisu.

Jo iškvęptas rūgštus dvokas atsiduoda išsivadėjusiui viskiui.

Pagaliau Tina randa cigaretės ant grindų tarp lovos ir staliuko.

— Štai jos. Tikriausiai per miegus numetei.

Rikas kurį laiką iš ją įdėmiai žiūri, po to ištraukia iš rankos cigarečių pakelį. Tina susigūžia, užsidengia rankomis veidą. Rikas griebia ją už riešo, jų žvilgsniai susitinka sekundę prieš Tinai užsimerkiant. Ji bando sulaikyti besi-tvenkiančias ašaras.

Pirmą kartą, kai Rikas jai sudavė, Tina prisimena itvakarykštę dieną. Tai prisiminus, jai dar ir dabar pradėdavo skaudėti skruostą. Bet sunkiausia tada buvo ne ištverti fizinį skausmą, bet suvokti, jog niekas niekada nebebus kaip buvę. Be to, tai įvyko pirmają jų vestuvių naktį. Iki tos akimirkos visa diena buvo tiesiog tobula. Rikas atrodė toks gražus su savo nauju rudu kostiumu, kreminės spalvos marškiniais ir šilkiniu kaklaraiščiu. Baltas gvazdiko žiedas švarko atlape — patvirtinimas, kad jis jaunikis. Tinai atrodė, kad neįmanoma mylėti stipriau, nei ji tądien myléjo savo vyra. Visi sakė, kad ji atrodo pritrenkiamai. Ilgi tamsūs plaukai buvo susegti į dailiai pasitaršiusį kuoduką, papuošta mažytėmis gėlytėmis. Šviesiai mėlynos akys blizgėjo iš po storų dirbtinių blakstienų, o veido oda spindėjo natūraliu grožiu, kuriam paryškinti nereikėjo jokios kosmetikos. Po ceremonijos viename nebrangiame vietiniame viešbutuke vyko linksma šventė, jaunieji ir jų svečiai visą naktį šoko.

Kai po šventės Tina su Riku viešbučio kambaryje jau ruošėsi eiti miegoti, Tina pastebėjo, kad Rikas neįprastai tylus.